

Sygn. akt VIII U 234/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 października 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Mariola Szmajduch
Protokolant:	Katarzyna Stefańczyk

po rozpoznaniu w dniu 26 października 2016 r. w Gliwicach

sprawy E. B., R. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o składki

na skutek odwołania E. B., R. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 11 grudnia 2015 r. **nr** (...)

1. oddala odwołanie;
2. odstępuje od obciążania odwołujących kosztami procesu;
3. przyznaje ze środków Skarbu Państwa na rzecz adwokata Ł. F. kwotę 4800 zł (cztery tysiące osiemset złotych) wraz z 23% podatkiem VAT w wysokości 1104 zł (jeden tysiąc sto cztery złote) tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy udzielonej odwołującym z urzędu.

(-) SSO Mariola Szmajduch

Sygn. akt VIII U 234/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 11 grudnia 2015r., adresowaną do R. B. oraz jego współmałżonki E. B., Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z., na podstawie art. 83 ust 1 oraz art. 32 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych, stwierdził, że R. B. jest dłużnikiem organu rentowego z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne. Kwotę zadłużenia ZUS ustalił na 40.755,55 zł wraz z odsetkami w tym z tytułu:

- składek na ubezpieczenia społeczne za okres od maja 2012r. do kwietnia 2015r. w kwocie 23.595,67 zł plus odsetki w kwocie 4.350 zł oraz koszty egzekucyjne w kwocie 1.085,68 zł,

- składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres od maja 2012r. do kwietnia 2015r. w kwocie 9.539,60 zł plus odsetki w kwocie 1.757 zł oraz koszty egzekucyjne w kwocie 447,60 zł.

W uzasadnieniu decyzji ZUS wskazał, że płatnik składek R. B. był zobowiązany do opłacania składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej. Jako że nie dopełnił tego obowiązku zaszła konieczność wydania decyzji z urzędu. Ponadto ZUS poinformował, że zgodnie z art. 27 ust. 1 ustawy, niniejsza decyzja stanowi podstawę do zabezpieczenia należności z tytułu składek ustawowym prawem zastawu na wszystkich będących własnością dłużnika oraz stanowiących współwłasność łączną dłużnika i jego małżonka rzeczach ruchomych oraz zbywalnych prawach majątkowych.

Odwołania od decyzji złożyli płatnik składek R. B. oraz jego żona E. B.. W treści odwołań skarżący wskazali, iż R. B. nie miał świadomości, że jako rencista jest zobowiązany do opłacania składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne. Był bowiem przekonany, że podobnie jak w stosunku do emerytów również dla rencistów nie ma takiego obowiązku. Nadto R. B. nie negocjował wysokości powstałego zadłużenia z tytułu składek, określonego w zaskarżonej decyzji. Dodatkowo w toku procesu odwołujący wnosili o zwolnienie go z ewentualnego obowiązku ponoszenia kosztów zastępstwa procesowego strony przeciwnej, wniosek swój argumentował trudną sytuacją finansową rodziny, która zostanie jeszcze pogorszona w razie ewentualnej konieczności spłaty spornego zadłużenia.

W odpowiedzi na odwołanie, organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko wyrażone w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji oraz o zasądzenie od odwołujących na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd ustalił, co następuje:

Odwołujący R. B. w okresie od 1 maja 2003r. do 30 czerwca 2010r. był uprawniony do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy z ogólnego stanu zdrowia. Z kolei w okresie od 1 lipca 2010r. do 5 grudnia 2015r. był uprawniony do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy z ogólnego stanu zdrowia. Od dnia 6 grudnia 2015r. jest uprawniony do emerytury.

W okresie od 15 września 2009r. do 31 grudnia 2015r. R. B. prowadził pozarolniczą działalność gospodarczą w postaci usług (...) osobowego w G.. W okresie od września 2009r. do września 2011r. przysługiwało mu prawo do preferencyjnego sposobu naliczania składek, jako dla osoby rozpoczynającej prowadzenie działalności gospodarczej, z kolei w okresie od października 2011r. do grudnia 2015r. podlegał obowiązkowi naliczania składek na zasadach ogólnych.

W dniu 11 grudnia 2015r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. wydał z urzędu decyzję ustalającą wysokość zadłużenia płatnika składek R. B. z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne za okres od maja 2012r. do kwietnia 2015r.

Decyzja ta została zaadresowana do płatnika składek R. B. oraz do jego współmałżonki E. B.. W uzasadnieniu decyzji ZUS poinformował, że zgodnie z art. 27 ust. 1 ustawy, niniejsza decyzja stanowi podstawę do zabezpieczenia należności z tytułu składek ustawowym prawem zastawu na wszystkich będących własnością dłużnika oraz stanowiących współwłasność łączną dłużnika i jego małżonka rzeczach ruchomych oraz zbywalnych prawach majątkowych.

R. B. i E. B. odwołali się od powyższej decyzji.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie akt organu rentowego. Sąd uznał, że zgromadzony materiał dowodowy jest spójny, wiarygodny i wystarczający do rozstrzygnięcia merytorycznego sprawy.

Ubezpieczony R. B. nie stawiał się na rozprawie w dniu 26 października 2016r. i nie złożył wyjaśnień. W odwołaniu R. B. nie negocjował faktu prowadzenia działalności gospodarczej a jedynie podkreślał, że był przeświadczony, iż nie miał

obowiązku opłacania składek, ostatecznie jednak nie kwestionował matematycznego wyliczenia zadłużenia względem ZUS.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie płatnika składek R. B. i jego żony E. B. nie zasługuje na uwzględnienie.

Zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym, regulują przepisy ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2016r., poz. 963 ze zm.), zwanej ustawą systemową. Zgodnie z art. 1 ustawy ubezpieczenia społeczne obejmują ubezpieczenie emerytalne, ubezpieczenia rentowe i ubezpieczenie chorobowe i wypadkowe.

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt. 5 i art. 12 ust. 1 oraz art. 13 pkt. 4 ustawy osoby prowadzące pozarolniczą działalność podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu. Obowiązek ubezpieczenia powstaje od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej.

Zgodnie z art. 36 ust. 1 każda osoba objęta obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi podlega zgłoszeniu do ubezpieczeń społecznych. Obowiązek zgłoszenia osoby prowadzącej działalność gospodarczą spoczywa na tej osobie (ust.3).

Natomiast po myśli art. 17 w związku z art. 46 ustawy, płatnik składek obowiązany jest według zasad wynikających z przepisów niniejszej ustawy obliczać, potrącać z dochodów ubezpieczonych, rozliczać oraz opłacać należne składki za każdy miesiąc kalendarzowy. Rozliczenie składek oraz wypłaconych przez płatnika w tym samym miesiącu świadczeń następuje w deklaracji rozliczeniowej ZUS DRA.

Po myśli art. 47 ustawy płatnik składek przesyła w tym samym terminie deklarację rozliczeniową, imienne raporty miesięczne oraz opłaca składki za dany miesiąc.

Zgodnie zaś z treścią art. 48 tejże ustawy, jeżeli płatnik składek nie złoży w terminie deklaracji rozliczeniowej, nie będąc z tego obowiązku zwolnionym, organ rentowy dokonuje wymiaru składek z urzędu w wysokości wynikającej z ostatnio złożonej deklaracji, bez uwzględnienia wypłaconych płatnikowi świadczeń, zawiadamiając go o tym. Jeżeli po wymierzeniu składek z urzędu płatnik złoży deklarację rozliczeniową, organ rentowy koryguje wymiar składek do wysokości wynikającej ze złożonej deklaracji z uwzględnieniem wykazanych w niej świadczeń.

Na podstawie art. 18 ust. 8 omawianej ustawy podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 5, stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa jednak niż 60 % prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego przyjętego do ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek, ogłoszonego w trybie art. 19 ust. 10 na dany rok kalendarzowy. Składka w nowej wysokości obowiązuje od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia danego roku.

Natomiast zgodnie z art. 20 ust. 1 ustawy podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe oraz ubezpieczenie wypadkowe stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i ubezpieczenia rentowe, z zastrzeżeniem ust. 2 i ust. 3.

Obowiązek ubezpieczenia zdrowotnego osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą wynika z art. 66 ust 1 pkt 1 lit .c ustawy z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz.U. z 2015r. poz. 581 ze zm.). Zgodnie z art. 81 ust 2 podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne osób, o których mowa w art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. c, stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa jednak niż 75 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w czwartym kwartale roku poprzedniego,

włącznie z wypłatami z zysku, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski".

Zgodnie natomiast z art. 23 ust. 1 ustawy systemowej od nieopłaconych w terminie składek należne są od płatnika składek odsetki za zwłokę, na zasadach i w wysokości określonych w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2015r. poz. 613, z późn. zm.).

W myśl art. 24 ust 2 ustawy systemowej składki oraz odsetki za zwłokę, koszty egzekucyjne, koszty upomnienia i dodatkowa opłata, zwane dalej "należnościami z tytułu składek", nieopłacone w terminie, podlegają ściągnięciu w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji lub egzekucji sądowej.

W myśl art. 83 ust 1 ZUS wydaje decyzje w zakresie indywidualnych spraw dotyczących m.in. przebiegu ubezpieczeń, ustalania wymiaru składek i ich poboru, a także umarzania należności z tytułu składek.

Przedmiotem rozstrzygnięcia zaskarżonej decyzji były zaległości składkowe skarżącego R. B. na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne za wskazane w decyzji okresy oraz w wysokości ustalonej w decyzji.

Sąd zwraca uwagę, iż jedną z zasad w postępowaniu cywilnym, a takim również jest postępowanie z zakresu ubezpieczeń społecznych, jest zasada kontrydiktoryjności. W myśl art. 6 kodeksu cywilnego, ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. A zatem to na stronach spoczywa ciężar dowodzenia swoich racji.

W niniejszej sprawie ciężar udowodnienia, że decyzja ZUS jest nieprawidłowa spoczywał na odwołującym. Tymczasem skarżący nie zakwestionował ani istnienia zadłużenia względem ZUS ani też ustalonej w decyzji wysokości zadłużenia z tytułu nieopłaconych składek. Nie negował prowadzenia działalności gospodarczej w okresach objętych decyzją. Przyznał, że zadłużenie powstało w wyniku jego niewiedzy w zakresie obowiązku opłacania należnych składek. Argumentacja ta zdaje się być nietrafiona, tym bardziej, że już w czerwcu 2013r. organ rentowy wszczął wobec odwołującego postępowanie egzekucyjne w celu wyegzekwowania nieopłaconych składek. Tym samym już w tym czasie winien on powziąć wiadomość o konieczności opłacania tych składek.

W związku z powyższym brak podstaw do kwestionowania prawidłowości zaskarżonej decyzji, w tym prawidłowości dokonanych przez ZUS wyliczeń.

Mając powyższe na uwadze Sąd – na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., – w punkcie pierwszym wyroku odwołanie oddalił.

W punkcie drugim wyroku, Sąd – na podstawie art. 102 k.p.c. – odstąpił od obciążania odwołujących kosztami postępowania.

Zgodnie z przywołanym art. 102 k.p.c. w wypadkach szczególnie uzasadnionych, sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami.

Cytowany przepis nie definiuje w żaden sposób pojęcia wypadków szczególnie uzasadnionych. Natomiast ocena, czy taki wypadek rzeczywiście zachodzi, pozostawiona została uznaniu sądu, który powinien mieć na względzie całokształt okoliczności sprawy. Na całokształt okoliczności sprawy składają się natomiast nie tylko okoliczności związane z przebiegiem procesu, a zwłaszcza wynik postępowania, ale również sytuacja majątkowa i życiowa strony. Okoliczności te powinny być oceniane również z punktu widzenia zasad współżycia społecznego.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowany jest pogląd, że „sposób skorzystania z art. 102 jest suwerennym uprawnieniem jurysdykcyjnym sądu i do jego oceny należy przesądzenie, czy wystąpił szczególnie uzasadniony wypadek, który uzasadnia odstąpienie, a jeśli tak, to w jakim zakresie, od generalnej zasady obciążania kosztami procesu strony przegrywającej spór” (vide wyroki SN z dnia 3 lutego 2010r., II PK 192/09, LEX nr 584735 oraz z dnia

27 maja 2010r., II PK 359/09, LEX nr 603828, postanowienia SN z dnia 12 lipca 2011r., II PZ 13/11, LEX nr 1068036 oraz z dnia 9 maja 2012r., V CZ 5/12, LEX nr 1232631).

W ocenie Sądu, w sprawie niniejszej zachodzą okoliczności pozwalające na zastosowanie powyższego przepisu. W odwołaniu R. B. wskazał, iż zadłużenie wynikało z jego niewiedzy w zakresie istnienia obowiązku opłacania przez niego składek. Nadto odwołujący ograniczył się jedynie do złożenia odwołania i nie był stroną aktywną w toku procesu i ostatecznie nie negował istnienia zadłużenia z tytułu nieopłaconych składek ani wysokości tego zadłużenia. Jedynie w odwołaniu wskazał, że nie ma wiedzy merytorycznej do zbadania prawidłowej wysokości naliczonych składek. Dodatkowo ze złożonego przez niego oświadczenia o stanie majątkowym wynika, iż sytuacja materialna jego rodziny nie pozwala na pokrycie tych kosztów bez znacznego uszczerbku dla utrzymania rodziny. Mianowicie miesięczne dochody małżonków wynoszą nieco ponad 3.300 zł, z kolei miesięczne wydatki związane z utrzymaniem mieszkania i kosztami leczenia przekraczają kwotę 2.500. Sąd miał też na uwadze, że małżonkowie nie wskazali miesięcznych kosztów wyżywienia a także kosztów ogrzewania mieszkania. Nie uszło także uwadze Sądu, że odwołującemu pozostaje do spłaty również kwota spornego zadłużenia, co niewątpliwie dodatkowo wydatnie wpłynie na możliwości finansowe skarżącego i jego małżonki.

W punkcie trzecim orzeczenia Sąd rozstrzygnął o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, po myśli § 8, pkt 5, w zw. z § 4, ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. (Dz. U. z 2015r. poz. 1805).

(-) SSO Mariola Szmajduch